

ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Διαδικαστικά

- **Θεωρία: Πέμπτη 1μμ-3μμ, Αίθουσα 1**
- **Φροντιστήριο/Εργαστήριο: Δευτέρα 5μμ-7μμ,
Εργ. Γαληνός**

Διαδικαστικά (συν)

- Για το εργαστήριο θα χρησιμοποιήσουμε τα παρακάτω δωρεάν πακέτα λογισμικού:
- <https://www.nltk.org/install.html>
  - Εγκαταστήστε το λογισμικό και τα NLTK data
- https://waikato.github.io/weka-wiki/downloading_weka/
  - Την σταθερή έκδοση Weka 3.8

Διαδικαστικά (συν)

- Εργασία
  - Μεγάλη ομαδική (>3 ατόμων)
  - Ερευνητική
  - 50% του τελικού βαθμού
- Γραπτές Εξετάσεις
  - Ασκήσεις
  - Κρίσεως
  - 50% του τελικού βαθμού

Ο προπτυχιακός φοιτητής Σπύρος Σαγιαδινός στην παρουσίαση της εργασίας που εκπόνησε η ομάδα του στο μάθημα, στο Πανελλήνιο Συνέδριο Τεχνητής Νοημοσύνης, SETN, Μάιος 2014

Προτάσεις Συνεδρίων για υποβολή

- ❑ International Conference on Artificial Intelligence Applications and Innovations, AIAI 2024 (<https://ifipaiai.org/2024/>)
- ❑ International Workshop on Mining Humanistic Data, MHDW 2024 (<https://ifipaiai.org/2024/>)
- ❑ International Workshop on Semantic and Social Media Adaptation & Personalization, SMAP 2024
- ❑ Συνέδριο Τεχνητής Νοημοσύνης SETN 2024 (<https://setn2024.cs.unipi.gr/>)

Τι είναι Γλωσσική Τεχνολογία;

- Η ανάπτυξη υπολογιστικών μοντέλων επεξεργασίας πληροφορίας (γνώσης) που βρίσκεται σε φυσική (ανθρώπινη) γλώσσα (Σ. Σταματάτος-Παν/μιο Αιγαίου) .
  - Προφορικός λόγος – Επεξεργασία ομιλίας
  - Γραπτός λόγος – Επεξεργασία φυσικής γλώσσας
  - Εικόνα εγγράφου - Οπτική Αναγνώριση Χαρακτήρων

Γιατί είναι σημαντική;

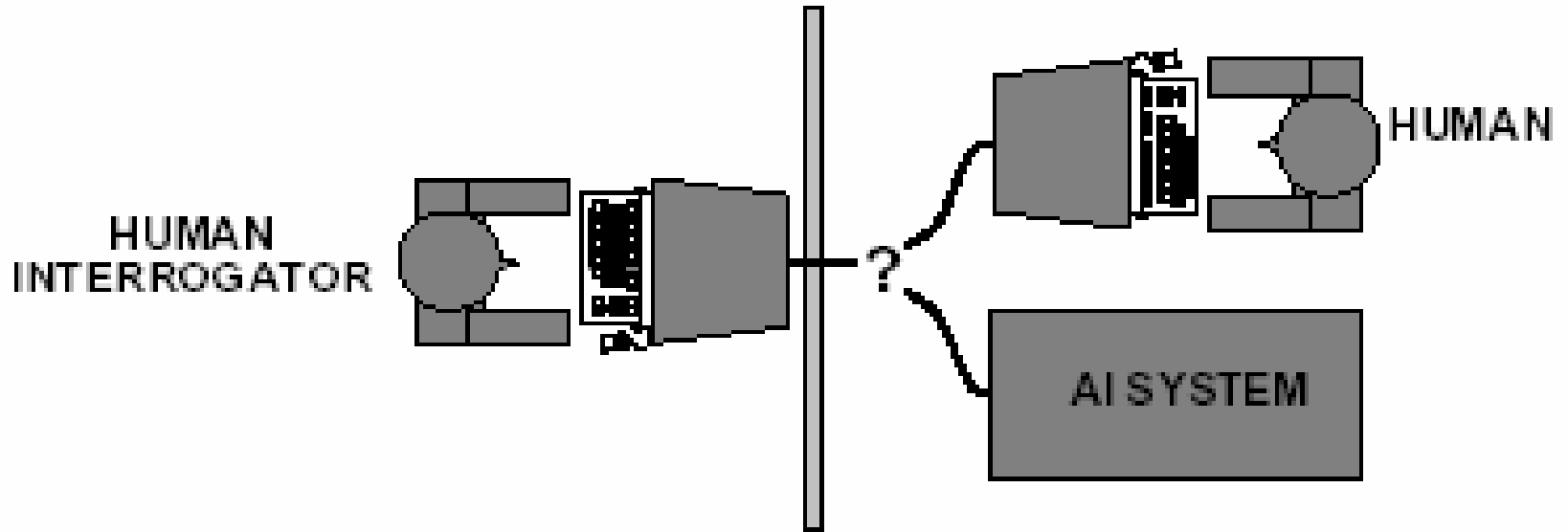
- Για την ανάπτυξη πιο εύχρηστων και χρήσιμων υπολογιστικών συστημάτων
  - Διεπαφή σε φυσική γλώσσα
  - Συστήματα κατανόησης ομιλίας
  - Καλύτερα συστήματα ανάκτησης/εξαγωγής πληροφορίας από κείμενα (WWW)
- Για την ανάπτυξη συστημάτων μηχανικής μετάφρασης
- Για την καλύτερη κατανόηση της ανθρώπινης επικοινωνίας/έκφρασης

Τεστ Turing

Computer chatbot 'Eugene Goostman' passes the Turing test

Summary: A computer program that pretends to be a 13-year-old Ukrainian boy passed a Turing test at the Royal Society in London yesterday on the 60th anniversary of Turing's death.

By Jack Schofield for Jack's Blog | June 8, 2014 -- 17:00 GMT (10:00 PDT)

Follow @jackschofield

Get the ZDNet Insights newsletter now

27 Comments

5 Votes

1736

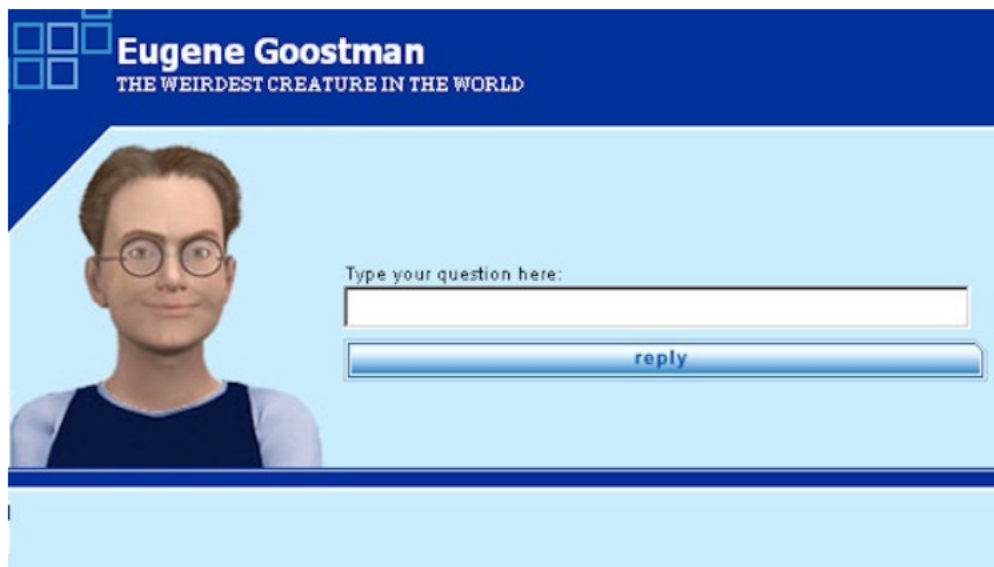
262

Tweet

120

Share

more +

A computer program that pretends to be a 13-year-old Ukrainian boy called Eugene Goostman passed a Turing test at the Royal Society in London yesterday (Saturday 6 June) by convincing 33 percent of the judges that it was human during a five-minute typed conversation. The test was suggested by computer scientist Alan Turing in 1950, and the competition was held on the 60th anniversary of his death.

Samsung My KN

Take control of your mobile device for work and play

GET IT ON Google

Mastering Google Voice primer for users and business

Everything you need to know to get the most out of Google Voice, in a single bundled package.

Start reading now. »

- Related Ads
- 1 Mobile Apps
  - 2 Unlock Your Phone
  - 3 Digital Computer
  - 4 Loebner Prize Contest
  - 5 Alan Turing

Test 1

[12:43:37] Judge: Hi, I'm Cathy.

[12:43:43] Eugene: Cathy! Nice to meet you! You're a woman, if I'm not mistaken.

[12:44:20] Judge: Right. What is your name?

[12:44:29] Eugene: People call me Eugene. Or "Zhenya". It is a short name for Eugene in Russia and Ukraine.

[12:45:17] Judge: Nice name. Are you from either area?

[12:45:41] Eugene: Agree :-) Oh, what a fruitful conversation;-)

[12:45:52] Judge: Do you really think so?

[12:46:04] Eugene: No, your guess was wrong. I don't think so. By the way, I still don't know your specialty – or, possibly, I've missed it?

[12:46:56] Judge: What speciality? What's yours?

[12:47:01] Eugene: Huh? And I forgot to ask you where you are from.

[12:47:51] Judge: The universe and you?

[12:48:01] Eugene: Is it your hobby to ask little poor Jewish boys such tricky questions they don't have an answer for?

[16:12:00] Eugene: I wonder what Eminem's nick mean. I associate it only with a word "enema". But he is a cool guy, I like his The Real Slim Shady.

[16:12:55] Judge: i know what his nickname means, his real name is Marshall Mathers. From the initials M&M phynetically sounding like Eminem.

[16:13:06] Eugene: Eminem is a famous crapper. No, rapper... ripper... Yeah, I mean – rapper. I like his Stan and The Real Slim Shady.

[16:13:32] Judge: I like Hailies Song.

[16:13:46] Eugene: Interesting tastes. I like science-fiction books, by the way. Where do you came from, by the way? Could you tell me about the place where you live?

[16:14:22] Judge: Epsom, home of the derby. yourself?

[16:14:27] Eugene: My guinea pig says that name Derby sounds very nice.

[16:14:41] Judge: i shopuld [sic] talk with him sometime.

[16:14:48] Eugene: I think you should take some typing lessons. Or just type more accurately.

[16:15:04] Judge: That's very rude.

[16:15:09] Eugene: Ummm ... Frankly, I didn't get your question :-)

[16:15:49] Judge: "Ummm" isnt a word. i think you need typing lessons

[16:15:58] Eugene: My thoughts are same. By the way, I still don't know your specialty – or, possibly, I've missed it?

ChatGPT

□ <https://talkai.info/el/chat/>

Eliza (<http://www-ai.ijs.si/eliza/eliza.html>)

- Βασίζεται στην ψυχιατρική προσέγγιση του Carl Rogers (~1940-1950). Ο θεραπευτής δεν προτείνει, δεν συμβουλεύει, αλλά προτρέπει τον ασθενή να συνεχίσει να μιλάει, ώστε να καταλήξει μόνος του στην λύση του προβλήματός του.
- Η Eliza είναι ένα σύστημα που αναγνωρίζει πρότυπα λέξεων/φράσεων μέσα στην ερώτηση του χρήστη και αποκρίνεται αντίστοιχα.

U: You don't argue with me.

S: Why do you think I don't argue with you?

U: I'm feeling a bit depressed

S: Are you depressed often?

U: I'm feeling a bit jump XyZZy

S: Why do you say you are feeling a bit jump XyZZy?

Εφαρμογές Επεξεργασίας Φυσικής Γλώσσας

- αυτόματη μετάφραση κειμένων
- έξυπνη αναζήτηση στο διαδίκτυο
- ανάκτηση πληροφορίας από σώματα κειμένων – δημιουργία περίληψης κειμένου
- κατηγοριοποίηση κειμένων
- κατανόηση κειμένου από τον υπολογιστή
- σύνθεση φυσικής γλώσσας
- δημιουργία φιλικών προς το χρήστη και εύχρηστων διεπαφών
- υποστήριξη συγγραφέα (διόρθωση ορθογραφικών και συντακτικών λαθών)
- Web Sentiment Analysis

Εφαρμογές Επεξεργασίας Ομιλίας

- Αυτοματοποιημένες υπηρεσίες μέσω τηλεφώνου
- Φωνητικός έλεγχος μηχανών/συσκευών
- Συστήματα υπαγόρευσης
- Συστήματα αναγνώρισης ομιλητή

Παράδειγμα: Αυτόματη μετάφραση

Translated text in German

Computer werden jetzt als Begleiter, nicht nur als Mittel für das Erhöhen von Produktion gesehen.

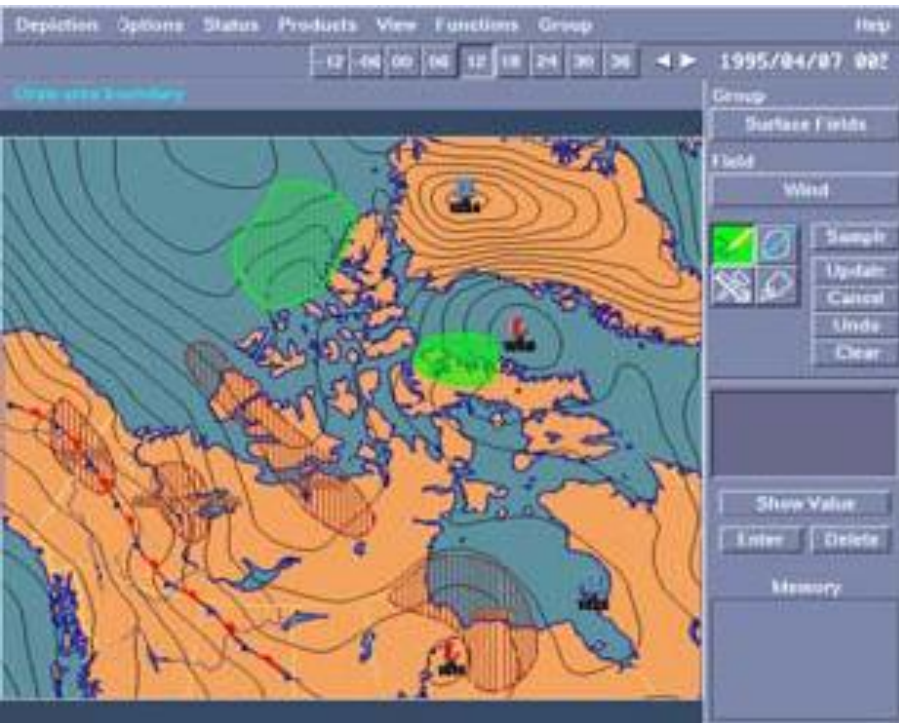
Translate with SYSTRAN 5.0

Text: Enter up to 150 words for translation

Computers are now seen as companions, not only as means for enhancing production.

Παράδειγμα: Σύνθεση

είσοδος

έξοδος

Goldberg E: FoG: Synthesizing forecast text directly from weather maps

Παράδειγμα: Εξαγωγή πληροφορίας

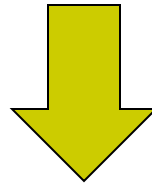
19 March - A bomb went off this morning near a power tower in San Salvador leaving a large part of the city without energy, but no casualties have been reported. According to unofficial sources, the bomb - allegedly detonated by urban guerrilla commandos - blew up a power tower in the northwestern part of San Salvador at 0650 (1250 GMT).

- **Incident type** bombing
- **Date** March 19
- **Location** El Salvador: San Salvador (city)
- **Perpetrator** urban guerilla commandos
- **Physical target** power tower
- **Human target** -
- **Effect on physical target** destroyed
- **Effect on human target** no injury or death
- **Instrument** bomb

Web Sentiment Analysis

I love you but hate the current political climate.

[no positive emotion or energy] 1-2-3-4-5 [very strong positive emotion]

[no negative emotion] 1-2-3-4-5 [very strong negative emotion]

Διεπιστημονική περιοχή

- Γλωσσολογία: κατανόηση της χρήσης της γλώσσας
- Ψυχολογία: κατανόηση της αντίληψης και της παραγωγής της γλώσσας
- Επιστήμη Υπολογιστών: ανάπτυξη καλύτερων και πιο εύχρηστων εφαρμογών
- Τεχνητή Νοημοσύνη: ανάπτυξη μοντέλων ανθρώπινου συλλογισμού

Όνομα Επιστημονικής Περιοχής

- Επεξεργασία/Τεχνολογία Φυσικής Γλώσσας
(Natural Language Processing)
  - Πληροφορική, Επιστήμη Υπολογιστών
- Υπολογιστική Γλωσσολογία
(Computational Linguistics)
  - Γλωσσολογία
- Υπολογιστική Ψυχογλωσσολογία
(Computational psycho-linguistics)
  - Ψυχολογία

Η γνώση στην γλώσσα

- Τι είναι οι λέξεις (ουσιαστικά, ρήματα, άρθρα);
- Πως συνδέονται μεταξύ τους;
- Τι σημαίνουν οι λέξεις;
- Πως συμβάλλουν τα νοήματα των λέξεων στις προτάσεις;

Επίπεδα γλωσσολογικής γνώσης

- **Φωνητική και φωνολογική γνώση:**
Πως σχηματίζονται οι λέξεις από ήχους.
- **Μορφολογική γνώση:**
Πως σχηματίζονται οι λέξεις από μορφήματα: *έ-τρεχ-α*
- **Συντακτική γνώση:**
Πως σχηματίζονται οι προτάσεις από λέξεις.
- **Σημασιολογική γνώση:**
Το νόημα των λέξεων και (συνδυαζόμενα) νόημα προτάσεων.
- **Πραγματολογική γνώση:**
Πως οι προτάσεις χρησιμοποιούνται σε διαφορετικά συμφραζόμενα, και πως τα συμφραζόμενα, και η γνώση του κόσμου επηρεάζουν την ερμηνεία μιας λέξης.

Παράδειγμα: «*Αυτός αγαπάει τη Μαίρη.*»

□ Φωνολογία

/a/ /f/ /t/ /o/ /s/ /a/ /g/ /a/ /p/ /a/ /i/ /t/ /i/ /m/ /e/ /r/ /i/

□ Μορφολογία

αυτ-ός: αντωνυμία, ενικός, ονομαστική, αρσενικό

αγαπ-άει: ρήμα, ενικός, τρίτο πρόσωπο, ενεστώτας

τη: οριστικό άρθρο, ενικός, θηλυκό

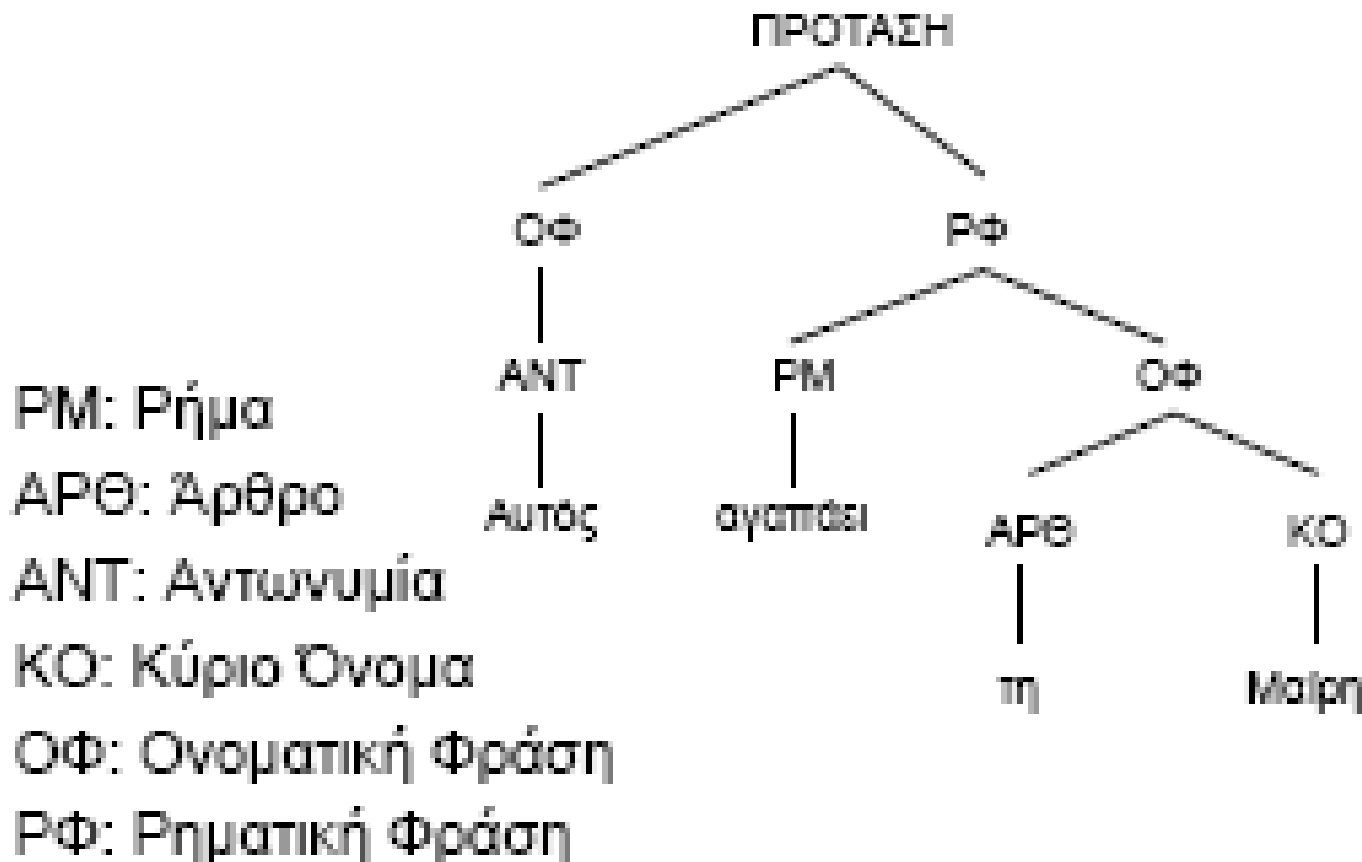
Μαίρη: κύριο όνομα, θηλυκό

. : σημείο στίξης, τέλος περιόδου

Παράδειγμα: «Αυτός αγαπάει τη Μαίρη.»

□ Σύνταξη

Παράδειγμα: «*Αυτός αγαπάει τη Μαίρη.*»

- Σημασιολογία

$\exists x \text{ love}(x, \text{mary})$

- Πραγματολογία

$\text{love}(\text{john}, \text{mary})$

Άλλα παραδείγματα

«- *Οι πράσινοι βάτραχοι έχουν μεγάλες μύτες*»

- **Σωστή:** Σύνταξη, Σημασιολογία
- **Λάθος:** Πραγματολογία

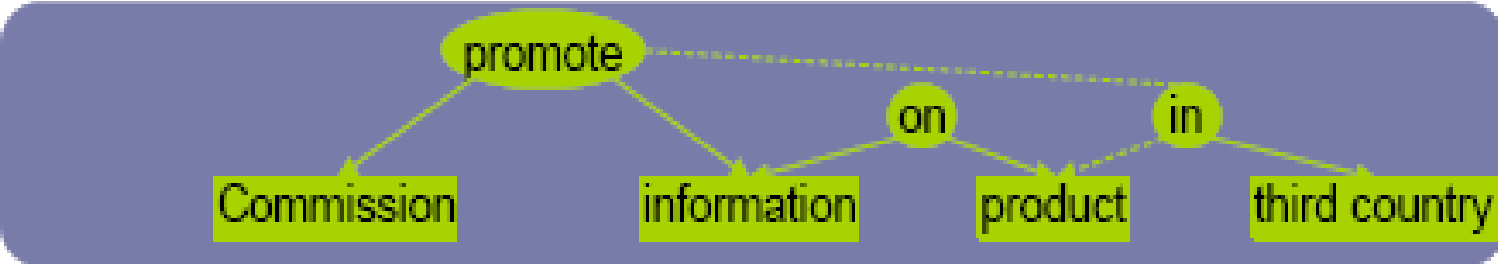
«- *Οι πράσινες ιδέες έχουν μεγάλες μύτες*»

- **Σωστή:** Σύνταξη,
- **Λάθος:** Σημασιολογία, Πραγματολογία

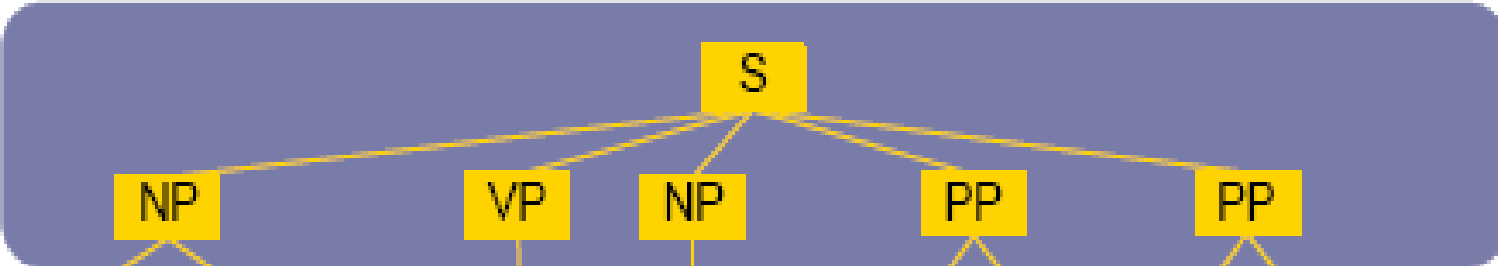
«- *Μεγάλες έχουν οι πράσινες ιδέες μύτες*»

- **Λάθος:** Σύνταξη, Σημασιολογία, Πραγματολογία

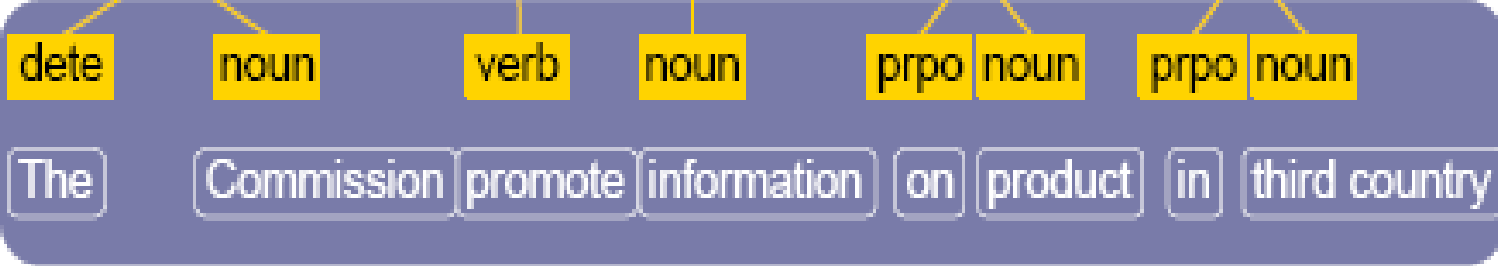
Sem

Syn

Lex

Text

The Commission promotes information on products in third countries

Οι δυσκολίες της γλώσσας

- Ασάφεια (ambiguity)
  - Φωνολογική ([filo])
  - Μορφολογική (να δώσεις – οι δώσεις)
  - Συντακτική (Είδα τον άντρα με το τηλεσκόπιο)
  - Σημασιολογική (Έπιασα το ποντίκι)
  - Πραγματολογική (Τι μέρα έχουμε;)

Κάθε είδος ασάφειας απαιτεί γνώση παραπάνω επιπέδων για να επιλυθεί.

Οι δυσκολίες της γλώσσας (συν.)

- Διαφορετικοί τρόποι έκφρασης
  - *«Πότε γεννήθηκε η Μαίρη;»*
  - *«Πότε είναι τα γενέθλια της Μαίρης;»*
- Πληροφορία που εννοείται
  - «Τηλεφώνησα στο σπίτι της Λένας για να πάμε σινεμά. Συμφώνησε με χαρά.»*
  - Η Λένα ήταν στο σπίτι της
  - Η Λένα απάντησε στο τηλέφωνο
  - Της ζήτησα να πάμε σινεμά
- Είναι εξαρτώμενη πολιτισμού
  - Αλλιώς αντιλαμβάνεται την λέξη «Θεός» ο Χριστιανός, ο Μουσουλμάνος, ο Ιθαγενής κλπ
- Συνεχόμενη δημιουργία νέων λέξεων/εκφράσεων
  - «Θα το σκανάρω.»*

Συνήθειες εργασίες στην ΕΦΓ

- Επισημείωση μερών του λόγου (part-of-speech tagging)
- Ανίχνευση ορίων φράσεων μέσα σε μια πρόταση (phrase boundary detection)
- Συντακτική ανάλυση (parsing)
- Άρση αμφισημίας λέξεων (word sense disambiguation)
- Αναγνώριση ονομάτων-οντοτήτων (named-entity recognition)
- Ανάθεση σημασιολογικών ρόλων (semantic role assignment)

Έρευνα αιχμής

- Εξαγωγή πληροφορίας από κείμενα συγκεκριμένης θεματικής περιοχής
  - Οικονομικά
  - Βιο-ιατρική
- Αυτόματη περίληψη μεγάλων κειμένων
- Αυτόματη μετάφραση προφορικού λόγου
- Ανάπτυξη πρακτόρων με ανθρώπινα χαρακτηριστικά συνομιλίας
- ...

Γλώσσες προγραμματισμού

- Prolog & Lisp
  - Εύκολος χειρισμός λιστών
  - Πρωτότυπα εφαρμογών τεχνητής νοημοσύνης
- Perl
  - Πληθώρα έτοιμων συναρτήσεων χειρισμού αλφαριθμητικών
- C & Java
  - Εμπορικές και web-based εφαρμογές
  - Ευρεία φορητότητα

Ιστορικά στοιχεία

- Ορθολογική προσέγγιση (1965-1985)
  - Βασίζεται στην θεωρία του γλωσσολόγου Noam Chomsky
  - Προσπάθεια κωδικοποίησης (θεωρητικής μοντελοποίησης) της γλωσσολογικής γνώσης
  - Η γλώσσα θεωρείται ως μια ακολουθία συμβόλων

Ιστορικά στοιχεία (συν)

- Εμπειρική/στοχαστική προσέγγιση (1950-1965 και 1985-σήμερα)
  - Βασίζεται στη θεωρία του Claude Shannon για την απόδοση πιθανοτήτων σε γλωσσολογικές δομές
  - Η σύνθετη και περίπλοκη δομή της γλώσσας μαθαίνεται καθορίζοντας ένα γενικό μοντέλο της γλώσσας και λαμβάνοντας τις τιμές των παραμέτρων μέσω στατιστικών μεθόδων, αναγνώρισης προτύπων και μηχανικής μάθησης
  - Πρακτικά συστήματα βάσει σωμάτων κειμένων (corpus-based)

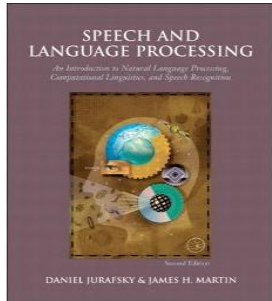
Ιστορικά στοιχεία (συν)

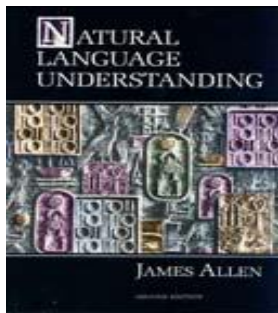
- 1950 – 1965: Έμφαση στη μηχανική μετάφραση
- 1966 – 1978: Έμφαση στη σημασιολογία
- 1979 – 1985: Έμφαση στη σύνταξη
- 1986 – σήμερα: Έμφαση στις εργασίες χαμηλού επιπέδου, αξιολόγηση

Βιβλία

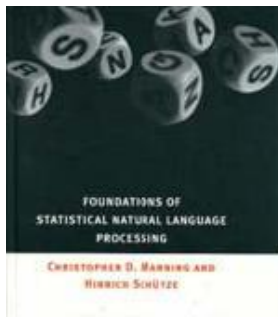

Jurafsky, D. and J. H. Martin:
Speech and Language Processing
Prentice-Hall. 2008.
ISBN 0131873210

Allen, J.:
Natural Language Understanding (2nd edition)
The Benajmins/Cummings Publishing Company Inc. 1994.
ISBN 0-8053-0334-0

Manning, C. D. and H. Schütze:
Foundations of Statistical Natural Language Processing
The MIT Press. 1999.
ISBN 0-262-13360-1

Διευθύνσεις

- Association for Computational Linguistics
(<http://www.aclweb.org>)
- Ινστιτούτο Επεξεργασίας του Λόγου
(<http://www.ilsp.gr>)
- The Natural Language Software Registry
(<http://registry.dfki.de>)
- The Natural Language Toolkit
(<http://nltk.sourceforge.net>)
- Survey of the State of the Art in Human Language Technology
(<http://www.cse.ogi.edu/CSLU/HLTsurvey/>)